

Karácsony 2020
Őt nézni és látni (Zsid 3,1)

Feltűnt-e már valakinek is közülünk az Apostoli Hitvalláson belüli nagy aránytalanság? A mindenható Istenről összesen annyit mondunk, hogy a mennynek és földnek teremtője, a Szentléleknek felsoroljuk a munkáit: egyház, bűnbocsánat, testünk feltámadása, az örökélet. Ám Jézusról szinte egész litániát vallunk. Hol itt az arány, ha a Szentháromságon belül ilyen különbségeket teszünk? Volt már vélemény, hogy mi tulajdonképpen nem is Isten-, hanem Jézus-hívők vagyunk. Mások szerint ezen javítani kellene, s ennek megfelelően szinte gomba-módra születtek új szövegű „hitvallások“, amelyek már az arányokra is vigyáztak. Kíséreljük meg azért az Apostoli Hitvallás „rehabilitálását“, amire jó alkalom éppen karácsony ünnepe.

1.

Mai igénknek látszólag nem sok köze van se a hitvalláshoz, se a karácsonyhoz. Mégis annál inkább is kell foglalkozni vele, mert szerzője nagy célt tűzött ki maga elé: a gyülekezet, amelynek írt, biztosan nem jó állapotban volt. Ha a levele 10. fejezetét olvassuk, hamar rájövünk arra, hogy emberek, akik valaha komolyan hittek Jézusban, most „saját gyülekezetüket elhagyják“ (10,24). Emlékezteti őket arra, hogy nem lehetnek meghátrálók, megtagadva előző hitvallásukat. És nekik szól a biztatása is: „Ne veszítsétek el hát bizalmatokat“ (10,35).

Tulajdonképpen már itt megállhatnánk, hogy magunkba szállva, felmérhessük helyzetünket. Mert főleg nyugati kereszténységünkben szinte divattá lett a „saját gyülekezet“ elhagyása. Állítólagos megbízható felmérések szerint a németországi római katolikus és evangélikus egyházak tagsága a század közepére az egyharmadára csökken. Reméljük, hogy ez az előjelzés túloz, de talán nem is ez jelenti a legnagyobb veszélyt, hanem az egymás után felnövő nemzedékek elvallástalanodása. Kereszténységünk a bibliai parancson tájékozódott évszázadokon át, hogy *mond el fiaidnak, hogy Isten mi jót tett veled!* De egyre inkább úgy tűnik, hogy jelenlegi nemzedékeink elszabotálják ezt a parancsot és kiszállnak abból a hagyományláncolatból, amelyen felépült két évezred kereszténysége. Még mindig lehet reménykednünk abban, hogy mindennek ellenére Isten beleszólhat, amivel újra életre rázná a hitvallásukat megtagadókat.

2.

A helyzet komolyságát látva, a levél szerzője nem nyugszik ebbe bele és elhatározza ennek megváltoztatását. Levele négy helyén használ fokozódó erősséggel kifejezéseket, s ezeket óvásnak szánja. Jobban kell figyelni a Jézusról mondottakra, nehogy elsodortassunk (2,1); egymásra kell vigyáznunk, nehogy valaki is lemaradjon (4,1); fel kell néznünk Jézusra (12,2). Ami azonban óvásai csúcsát jelenti, az éppen a mi igénkben található: figyeljete hitvallásunk apostolára és főpapjára... (3,1). Magyar fordításaink szerint a figyeljete, figyelmezzete (Károli) a feladat. Ez azonban távolról sem adja vissza az itt használt görög igének a gazdagságát. A szótárak szerint észrevételt, felfedezést, meglátást jelent. Azt azonban tudjuk, hogy már a régi görögben is olyan megfigyelésre, kikutatásra használták, amely k é m e k feladata. A kémek feladata mindig is kettős: a lehető legpontosabban és minden részletre kiterjedően figyeljék meg a személyt, tárgyat, eseményeket. Másrészt erről nagyon pontosan tegyenek megbízójuknak jelentést. Mégpedig abban a tudatban, hogy annak súlyos, esetleg életvesztő vagy életmentő következménye lehet.

Igénk tehát nem mond kevesebbet, minthogy minél alaposabban figyeljenek Jézusra, már csak azért is, hogy minél jobb és alaposabb információkat tudjanak adni róla. Hát nem éppen itt szorít nálunk is legjobban a cipő? Óriási információ-deficittel küszködünk, ha szabad ezt a mai modern kifejezést használni! Évekkel ezelőtt Beregszászon volt alkalmam előadást tartani arról, hogy az idők folyamán milyen

képeket alkottunk Jézusról. Elmondtam, hogy már az Újszövetségben is az evangelisták szinte mindig más és más szempont szerint tudósítanak Jézusról: míg Máté és Lukács nagy súlyt helyez Jézus ember voltára, addig Márkot leginkább a jeruzsálemi szenvedése felé haladó megfeszítendő foglalkoztatja, János pedig a dicsőséggel és hatalommal felruházott Istenfiát hirdeti, akihez való viszonyunkon dőlhet el már most a sorsunk. A hallgatók közül némelyek felkapták a fejüket, hogy nem hirdetek-e valami eretnokséget, de a beszélgetésben kiderült, hogy gyülekezeteinkben igen súlyos hiányosságot tapasztalunk ezen a téren. Ismerjük mi igazán Jézust?

Gondoljunk csak karácsonyra: az asszonytól született gyermekre, akit szeretettel babusgatunk körül, már csak a születésének rendkívülisége miatt is. Olyan idős emberekkel is volt találkozásom, akiknek hosszú életen át ez a gyermek volt a Jézusuk. Ami önmagában dicséretes. De azért megtanulhatták volna közben, hogy amikor ezt a gyermeket nyolcnaposan bemutatták a templomban, Simeon próféta már azt is megjövendölte, hogy további sorsa miatt „éles kard járja majd át“ édesanyja szívét. Vagyis már nyolcnaposan több volt a betlehemi jászolbölcső szülöttjénél. Ezért kell jobban megismerni, megfigyelni őt és nem „lecövekelní“ a gyermeknél. Így járunk akkor is, hogyha Jézusról, mint a szeretet meghirdetőjéről vallunk, de megfélekedünk arról, hogy eljön ítéletre és elválasztja a jókat a gonoszoktól. Vannak, akik Jézusban a lélek megváltóját tisztelik, de megfélekednek arról, hogy ő nagyon is sokat beszélt a testi dolgokról. Nemcsak a rólunk gondoskodó Atyát hirdette, hanem az ellenség szeretetére is tanított. Alázatra intett, de azt is megkövetelte, hogy a róla való hitvallásról se feledkezzünk meg. A jelenkor hatalmas egyoldalúsága az, amikor Jézust már csak a szociális egyenlőtlenségek elleni harc prófétájává akarják lefokozni.

Tudod-e, hogy karácsonykor kivel készülsz találkozni? Ha a betlehemi kisdeddél, hódolj neki. De ne feledd el, hogy ő az, aki Poncius Pilátus alatt szenvedett, akit megfeszítettek, aki meghalt és Isten feltámasztotta, s aki eljön ítélni élőket és holtakat. Pontosan úgy, ahogy azt az Apostoli Hitvallásban minden istentiszteleten vallani szoktuk. Mert ezek mind a mi Urunk Jézus Krisztus arcának egy-egy vonását jelenítik meg és összesítik, hogy teljesebb képünk legyen róla. Aki bármelyiket „retusálja“, mindenképpen megrövidíti és maga is kárt szenved.

Tanulhatunk Munkácsy Mihálytól. „Golgota” című képén sokak számára okoz gondot, hogy a kereszten függő Jézustól alig néhány méterre – a kép baloldalán – fehér lovon ülő lovas néz vissza, s hogy a kettő, hogy illik egymáshoz? A festő jó teológusnak bizonyult: mert a szenvedő, értünk meghalt Jézus keresztje nem az utolsó állomása az Úrnak. Visszajön ő még dicsőségben, hogy összegyűjtse Isten népét. Nézzük meg jól: a kereszten függő és a lovas arca teljesen hasonlít egymásra! Ne csak nézzük, hanem „lássuk“ is! A hit szemével, amely ezt a „teljes“ Krisztus látja.

3.

Jézus jobb megismeréséhez feltétlenül szükséges, hogy magunk előtt lássuk őt. Sokan vannak közöttünk, akik lelkébe egy életre belevésődött egy gyerekkorukban kapott kép Róla. Hálásak lehetünk a képzőművészeknek, akik őt olyan formában tudják elélni varázsolni, hogy szinte jelenvalónak érezzük őt. Soha nem felejttem el élményemet, amikor néhány évvel ezelőtt Munkácsy mindhárom képének kiállítását láthattam. Emlékszem, hogy – amikor beléptem a terembe – szinte meggyökerezett a lábam és Jézus nagy műve valósággal jelenné vált számomra. Amit latinul meditációnak vagy kontemplációnak nevezünk, az éppen ezt kívánja nyújtani: nem szokványos Jézussal van dolgunk, ha hiszünk benne, hanem olyan titkait fedezhetjük föl, amelyek meglátására a szem nem képes. A kis herceggel elmondhatnánk, hogy csak a szívével lát jól az ember. Látása nem merülhet ki a szem élményében, ahhoz valami belső látásra van szükség. Misztikusok víziói születtek így és láttattak meg velük – Pál apostollal szólva – „olyan kimondhatatlan beszédek... amelyeket nem szabad embernek

kimondania“ (2Kor 12,3). Karácsony megünneplése talán azért is halványodott el annyira köreinkben, mert nincs időnk a Gyermekek szemlélésére: futunk, rohanunk, szervezünk, bevásárlunk, s kifutunk az időből. A szívnek csendre és időre van szüksége, hogy behatolhasson a titkok titkába, az Isten testtelésének nagy csodájába. Vajon több időnk lesz-e az ilyen szemlélődésre, amikor bezárnak a bevásárló központok, tilos a családi-baráti ölelés és a dúsan terített asztal közösségformáló ereje?

Jobban ismerjük meg Jézust, ha fokozott figyelemmel hallgatunk arra, amit Jézus mondott. Az ő üzenetére annyi minden rakódott az idők folyamán, hogy következetesen a saját mondanivalóját kell megismernünk. Egyik szomszéd gyülekezetemnek lelkésze szószéken, rádióban, újságban nagy hirdetést tett közzé: jöjjön el vasárnap a gyülekezet, mert Jézus fog prédikálni a templomunkban. Kollégám nagy csalódást okozott, mert maga ment fel a szószékre és felolvasta Jézus hegyi beszédét Máté evangéliuma 5–7. fejezeteiből. Gyülekezete hamar meg is vált tőle, mert szemére vetették, hogy felolvasással ő maga intézte el a dolgot, ahelyett, hogy azt életet formáló üzenetté tette volna. Gyülekezetépítés nem felolvasásból születik, hanem az élő evangélium eleven hirdetéséből. Mert a hit hallásból van, mondja az apostol. Ezt a Zsidókhoz írt levél így mondja: „a h a l l o t t a k r a jobban kell figyelni“ (2,1).

Levelünk szerint Jézus „hű volt megbízójához“ (3,1). Karácsony éppen azt vési az emlékezetünkbe, hogy a Gyermekekben „megjelent az Isten üdvözítő kegyelme“ (Tit 2,11), azaz ő Isten küldötte. Ugyanakkor tudjuk, hogy ugyanez az Isten minden hatalmat nekünk adott át. Az Apostoli Hitvallásban ezért sem szabad valamiféle aránytalanságot látnunk, hanem inkább nagy harmóniát.

Ő maga így jelentette ezt ki: „Az én Atyám mindent átadott nekem és senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya, az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú ...“ (Mt 11,27)

Dicsérendő, ha a mindennapjainkban is Jézuson és az ő tanításán akarunk tájékozódni. Ennél azonban többet is kínál nekünk, amivel túlmutat még saját magán is. Visszajövetelével kívánja összekötni örök sorsunkat, hogy eljussunk az Istennel való közösségre. Levelünk azt mondja, hogy ez „az Isten nyugodalmába való bemenetel.“ Ez is akkor válik számunkra bizonyossá, ha rájövünk, hogy ennek is letéteményese a jobban megismert Jézusunk. A bemenetel még vár ránk, de az ígérete biztató. „Gondosan ügyeljünk arra, hogy közülünk senki se maradjon le erről“ (4,1).

Karácsonykor se feledkezzünk meg erről. Gondoljunk az újszülöttre, aki Isten szeretetét hozta közel hozzánk, aki segít, hogy életünk sikerüljön ebben a világban, s aki visszavezet bennünket oda, ahonnan kiestünk, az Isten örök közösségébe. Ezért az átfogó isteni terv közlésének ünnepe az öröm ünnepe. Ámen.

Gémes István